

Vår referens:
Karolina Celinska
Karolina.celinska@dhr.se

Stockholm
2016-02-29

Näringsdepartementet
100 33 Stockholm

Remissvar avseende betänkandet Bostäder att bo kvar i. (SOU 2015:85) N2015-06917-PUB

DHR är en idéburen demokratisk organisation för och av personer med nedsatt rörelseförmåga. Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar vi för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda. En av utgångspunkterna i vårt arbete är FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är utifrån detta perspektiv som vi framför våra synpunkter på betänkandet.

Inledning

DHR har under alla år framhärdat vikten av ett tillgängligt och användbart bostadsbestånd. Inte enbart utifrån att det är en rättighet för personer med nedsatt rörelseförmåga utan också för att det gynnar livscykellängden för bostadsbeståndet i Sverige. Förutom att vi har FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som borde kunna säkerställa detta så har DHR alltid hävdad ansvars- och finansieringsprincipen gällande tillgänglighet och användbarhet.

Ett övergripande regelverk för universellt utformade och därmed långsiktigt hållbara bostäder istället för olika särregleringar för olika boendeformer, skulle underlätta för alla som planerar, bygger och ska använda sig av bostäderna.

För bara några år sedan handlade bostadsdebatten om behovet av ungdoms- och studentbostäder. Idag handlar det om bostäder för äldre och för flyktingar. I vårt remissvar om studentbostäder motsatte vi oss undantaget för krav på hiss i vindsbostäder. Vi betonade att tillgänglighet och användbarhet ska vara en självklarhet i regelverket för ett hållbart - inkluderande och samhällsekonomiskt - byggande. Det är alltid mer kostnadseffektivt att göra rätt från början när bostäder byggs eller byggs om.

Utredningen hade uppdraget att se på frågor som rör boende för äldre. Det är med viss tveksamhet som DHR ställer sig bakom de förslag som återfinns i utredningen då vi i grunden anser att det behövs en ny bostadspolitik som inkluderar och ser långsiktigt. I konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har Sverige åtagit sig att se till att samhället utformas universellt. I Sverige är begreppet universell utformning eller universal design, helt främmande inom politiken, trots att även EU ökar kraven i standarder kopplade till upphandlingsdirektivet och strukturfonder.

DHRs synpunkter på betänkandet

3.1.1 Fortsatt stöd till tillgänglighetsinventeringar

DHR anser först och främst att Boverket tillsammans med Myndigheten för delaktighet bör få i uppdrag att ta fram en nationell inventeringsmetod. Detta för att säkra en neutral metod men också för att säkerställa jämförbarheten mellan kommuner. Detta ser vi som absolut nödvändigt för uppföljning och prioritering av åtgärder. Vi anser att stödet bör villkoras med att den framtagna metoden används samt att inventeringen utförs av kvalificerad person inom tillgänglighet och användbarhet. Detta då ett tillgängligt bostadsbestånd är en nationell angelägenhet som motiverar införandet av en angiven inventeringsmetod. DHR delar utredningens mening om att bostad oavsett ägarkategori ska kunna bli inbjuden till att ta del av tillgänglighetsinventeringen.

3.1.2 Nytt statligt stöd till installation av hiss

DHR delar utredningens mening om att stödet ska vara villkorat av genomförd tillgänglighetsinventering. Vi delar också utredningens mening om vilka instanser som ska hantera stödet.

Gällande villkor om stöd till installation av hiss, anser vi att det kan anges villkor om tid för bostadens uppförande. Med det menar DHR att stödet i ett första skede ska utgå till bostäder uppförda under miljonprogrammet och tidigare. Detta för att inte subventionera underlåtenhet av tillgänglighet och användbarhet i så kallad nyproduktion.

Utredningen skriver att "Tillgänglighetsförbättrande åtgärder i badrum är också ofta angelägna, men inte lika avgörande för den enskilde som att det finns hiss i huset. Sådana åtgärder kan också vara lättare att finansiera över hyrorna." Ett växande problem som DHR vill uppmärksamma rör en viss metod vid stambyten som gör att badrummen blir mindre, vilket försämrar tillgänglighet och användbarhet. Detta sker i sådana bostadshus som med förslaget kan ta del av installationsstöd. För att kvarboende eller hjälpinsatser ska vara möjligt även när hiss installerats, måste frågan om försämrad tillgänglighet och användbarhet vid renovering hanteras parallellt. En bostad är inte enbart enskilda funktioner, utan dessa funktioner måste fungera som helhet för att de ska utgöra en tillgänglig och användbar bostad.

DHR menar att utredningens slutsatser motiverar att regeln i Plan- och byggförordning (2011:338) 3 kap 4, 18 §§ om undantag att installera hiss i flerbostadshus med färre än tre våningar bör upphöra. Detta för att nybyggnation av flerbostadshus med tre våningar inte ska behöva subventioner för tillgänglighet och användbarhet i framtiden.

3.1.3 Krav att undanröja enkelt avhjälpna hinder även i flerbostadshus

Utredningen föreslår att kravet i plan- och bygglagen på att undanröja enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler och på allmänna platser utsträcks till att gälla hinder i eller i anslutning till entréer och trapphus i flerbostadshus.

DHR ställer sig positiva till en utvidgning av kravet i plan- och bygglagen på att undanröja enkelt avhjälpna hinder. Vi anser dock att nödvändiga bostadskomplement så som förvaringsutrymmen, postboxar, tvättstugor, avfallsutrymmen, sopnedkast och andra bostadskomplement även borde läggas till. En bostad blir som tidigare påpekats bara tillgänglig och användbar om alla

funktioner som en bostad innefattar är nåbara. Boendet är mer än den enskilda bostadslägenheten och ska kvarboende vara möjligt ska även bostadskomplement ingå i enkelt avhjälpna hinder.

MFD, Myndigheten för delaktighet anger i rapporten, "Samlad uppföljning av funktionshinderspolitiken - Hur är läget 2015?" att ytterst få av byggnadsnämnderna fattar beslut om åtgärdsföreläggande när det gäller enkelt avhjälpna hinder. De konstaterar vidare att kommunerna har brist på resurser för att kunna arbeta i den mån man önskar med tillsyn av enkelt avhjälpna hinder och med att öka den fysiska tillgängligheten generellt. Utredningen förordar då att de boende, antingen själva eller genom sina organisationer, uppmärksammar brister.

DHR anser att byggnadsnämndernas undermåliga förfarande gällande tillsyn måste åtgärdas snarast. Att ytterligare utvidga en lagstiftning som inte efterlevs, som heller inte följs upp och att dessutom lägga över ansvaret på de boende är ett ohållbart system.

Vi ser att utvidgning av lagstiftning bör åtföljas av högre krav på tillsyn.

3.1.4 Nationellt system för tillgänglighetsmärkning

Utredningen föreslår att fastighetsbranschen och/eller bostadsmarknadens intresseorganisationer ska ta hand om ett nationellt system för tillgänglighetsmärkning av flerbostadshus på frivillig basis. Utredningen bedömer vidare att ett nationellt system för tillgänglighetsmärkning av flerbostadshus skulle kunna bidra till att lyfta tillgänglighetsfrågorna och skapa intresse för god tillgänglighet som en kvalitet i bostäder – vid sidan av miljö- och energifrågor. Det utredaren verkar förbise i detta sammanhang är att både miljö- och energikraven på bostäder åtföljs av system så som OVK - obligatorisk ventilationskontroll och energideklaration.

DHR stödjer ej detta förslag.

Tillgänglighet och användbarhet är inte en kvalitetsfråga och definitivt inte en fråga om frivillighet. Tillgänglighet är en nödvändig förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva självständigt och delta i samhället, fullt ut och på lika villkor. Utan tillträde till den fysiska miljön, har inte personer med funktionsnedsättning jämlika möjligheter till delaktighet.

Att föreslå tillgänglighetsmärkning kan inte kompensera bostadspolitikens misslyckande att bygga bostäder som är tillgängliga och användbara för alla och ett

frivilligt märkningssystem, är inte ens en början till att lösa problemen i vårt bostadsbestånd.

3.2 Flera nya bostäder för äldre

DHR avstår från att yttra sig om de enskilda förslagen. Vi anser att generella krav för universellt utformade bostäder är bättre än att klassa olika bostadsformer efter dess olika demografi. Vi ser det mer angeläget att blanda storlekar på lägenheter för en inkluderande bostadspolitik som omfattar service och väl fungerande kollektivtrafik i närmiljön.

3.3 Underlätta flytt- och kvarboende

DHR avstår från att yttra sig om enskilda förslag. Vi anser att individen själv ska ha rätt till bostad utifrån behov.

3.4 Utvärdering, forskning och utveckling

DHR välkomnar satsning på forskning. Det behövs särskilt gällande universell design UD, designprocessen för att nå målet om bostäder och miljöer som är universellt utformade. Kunskapen är låg trots lagstiftning och åtaganden i konventioner om mänskliga rättigheter. FN:s universella hållbarhetsmål i Agenda 2030 har satt fokus på de sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbarhet. Det krävs mer oberoende forskning kring samhällsvinster med långsiktigt hållbara bostäder som även omfattar sociala dimensioner och helhetssyn.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Rasmus Isaksson
Yttrandet har beretts av ombudsman Karolina Celinska.

DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder

Rasmus Isaksson
förbundsordförande